

НАЦІЯ В ПОХОДІ

NATION IM AUFBRUCH

Орган
української державницької думки

На правах рукопису.

НАЦІЯ В ПОХОДІ

двотижневик, орган української державницької думки

Видає В. Кужим, Bln.-Zehlendorf, Kirchstraße 4

Редагує Колегія. Адреса: Nation im Aufbruch, Bln.-Charlottenburg, Reichsstr. 50

Телефон Редакції: 24 81 05

шитокз третій

Берлін, 30. Березня 1939

Зміст:

З думок ИВ П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА: Державницький ідеал, наказ політичної зорганізованости, Українство в обличчі доби.

ІВАН БРУСНИЙ: Карпатській Україні.

ІВАН ГРИНЕВИЧ: До трагедії Карпатської України

Г. Ф. БЛЮНК: Не щадна буря (вірш; переклад О. Тарнавського).

рш: Скравки епопеї.

ОГЛЯД ПРЕСИ.

V. Lyrunskyj: Aus der ukrainischen nationalen Staatsideologie

СЕРГІЙ МОКІЄВСЬКИЙ: На переломі.

(вб) На непримиренних позиціях.

NATION IM AUFBRUCH

Halbmonatschrift der ukrainischen nationalen Staatsideologie

Herausgeber: W. Kujim, Bln.-Zehlendorf, Kirchstraße 4

Redigiert vom Ausschuß.

Anschrift: NATION IM AUFBRUCH, Bln.-Charlottenburg, Reichsstr. 50. Tel. 24 81 05

НАЦІЯ В ПОХОДІ

NATION IM AUFBRUCH

Орган української державницької думки

З думок Його Вельможности Пана Гетьманича Данила

(З промов і статей за побуту в Америці)

ДЕРЖАВНИЦЬКИЙ ІДЕАЛ. Тільки у власній Державі ми будемо тим, чим бути можемо: не 45-мільоновим народом без державного хребта, народом, правда „здібним, гарним і симпатичним”, що уміє добре співати й кликати до культурного світу, що його упосліджено й покривджено, але справжнім народом, вільним, сильним і гордим, що не стидасться своєї минувшини й спокійно дивиться в майбутнє; народом, що здобувши свою незалежність у тяжкій боротьбі, пробив мур до справжнього світла: вийшов на ширший державний шлях, який єдиний доведе його до буйного духового й матеріяльного розвитку.

Сьогодні нема справжнього Українця, що міг би собі мислити щасливе майбутнє нашої Землі без власної Держави. Такої Держави прагнуть всі свідомі Українці: і старше покоління, що 20 літ тому мало в своїх руках керму українського політичного життя і середнє покоління, що принесло так багато жертв крові в визвольній боротьбі за нашу Державу і покоління молоде, що сьогодні починає входити в вир суспільного життя з новим завзяттям, новою енергією й готовістю на нові жертви.

Українська визвольна боротьба є революційна. Української Держави нам ніхто не дасть, мусимо її вибороти ціною власного зусилля й власної крові, бо тільки тоді вона буде тривала. Для того України треба хотіти так, щоб боротьба за неї стала головною ціллю нашого життя.

УКРАЇНСТВО В ОБЛИЧЧІ ДОБИ. Чи готові ми, щоб скористати з грядучих великих можливостей? Ні, не готові! Не будемо доти готові, доки будемо топтатись на місці, в якимсь засліпленні руйнуючи містки, що нас звязують, хапаючись за

слова й розводячи формалістику там, де її зовсім не треба, ізза справ другорядних, забуваючи найголовніші, ізза якоїсь незрозумілої короткозорості, не бачучи основного в нашій національній боротьбі, а власне:

що часу перед вибухом подій на Сході залишилося вже мало, що темп нашої громадської роботи треба прискорити, бо ж на нас чекати не будуть; що чесних українських патріотів можна знайти в усіх істнующих політичних групах, і тому злочинном є штучним загостренням внутрішньо політичних відносин віддаляти можливість всеукраїнського порозуміння перед обличчям грядучої боротьби, що багато є загальнонаціональних питань на яких можуть вже сьогодні зійтись всі українські патріоти, незалежно від того, до якої політичної групи чи до якого віроісповідання вони належать, що особливо в цей підготовчий період мусимо оберігати наше суспільне життя від розкладових, чужо-національних впливів, що мусимо зробити все, щоб як найсуворіше об'єднати здорові українські сили, створюючи всенациональний український центр, авторитетний на зовнішньому й внутрішньому фронтах.

НАКАЗ ПОЛІТИЧНОЇ ЗОРГАНІЗОВАНОСТІ УКРАЇНЦІВ. Було б наївно думати, що без внутрішньої консолідації Український Нарід зможе охоронити себе підчас грядучих подій від того, щоб стати об'єктом визиску чужих сил, які будуть використовувати українську незорганізованість і безсилість виключно для своїх цілей. Тільки силою можна здобути собі право. Ця істина для всіх культурних і політично вироблених народів ясна. Одначе для численних Українців ще ні. Не забуваймо, що оточені ми народами, що знають вартість духово й фізично сильної політичної організації, що уміють використовувати в площині суспільних взаємовідносин і в політичних цілях всі досягнення модерної науки й техніки, для того, щоб скріплювати своє незалежне життя. І тільки тоді, коли ми також, залишаючись в душі Українцями і тільки ними, будемо робити теж саме, можемо надіятись на перемогу. Мусимо позбутись рис нашої загумінковості, що відгороджує нас од інших народів. Мусимо натомість вміти думати великодержавними категоріями й відповідно чинити. Тільки тоді здобудемо собі пошану в наших сусідів і тільки тоді вони визнають за нами право бути державною нацією.... Хай відчування нашої вічної немочі: браку зорганізованості політичної, того, що єдине може дати справжню силу, буде для

нас спонукою для дальшої роботи, хай буде відчущання цієї нашої національної хибі нашим душевним болем, що ще більше скріплюватиме нас в загарливого хотін-ніактивної боротьби за власну Державу.

ІВАН БРУСНИЙ

(Львів)

Карпатській Україні

Біль, для якого нема слів. Нестерпний біль тих наших братів, що були вільними людьми на вільній землі й наново стали рабами. Якщо закарпатським братам щось може принести полекшу в день їхнього горя, хай знають, що мільони були духом із ними. Кожний з нас волів би стратити рідню матір ніж розлучатися з думкою, що існує клатик вільної української землі. Ми завдрили безмірно тим, що їм дана була найбільша ласка: згинути вільними людьми, труном своїм перегородити ворогові дорогу; ми завдрили всім бійцям Карпатської України, бо ми могли в безсиллі лиш затискати кулаки.

І друга потіха для Вас, закарпатські Брати. Найтяжше вже за Вами. Найтяжший біль розстання, хвилинка, коли світло западає в темряву. Згодом побачите, що людина лиш до певної міри реагує на біль, а далі серце кам'яніє і в ньому остається сама ненависть. Сміялися наші козацькі пращурі, конаючи на палях, так і Ви незабаром навчитеся зо сміхом стрічати безчисленні переслідування і знущання, які Вас чекають. Побачите, що Бог ласкавий, Він посилає катованим надлюдську силу і відпорність. Уже значно гірший душевний біль: до шалу доводять нікчемні, діявольські блиски тріумфу в очах ворога, а бачити топтану правду, брехню та блюзнірство на вівтарі, бачити наругу над усім святим чистим і дорогим-це розпалює серце до грані. Ненависть здорова страва для переможених. Побачите це по синах і доньках Ваших, що ненависть ссатимуть замість материного молока, а будуть численні й сильніші за Вас.

І третя потіха. Подвійні удари спадають на Українську Націю. Одні спричинені і завинені нами самими. Другі що приходять ззовні, тяжкі удари келепом Долі. Отже нехай буде потіхою для Вас і для нас усіх, що маси населення Карпатської України зложили за час її вільного існування блискучий іспит своєї національної свідомости. Українство, яке на Закарпатті ще перед кількома роками тліло в нечисленних гуртах, сьогодні могутня стихія. Даремно прилинуть на жир фенцики, бродії, стойки й ціла нікчемна згряя запроданців, не віднайдуть вони вже шляху до народу. Спомини й надії народу вязатимуться віднині тільки з українським

іменням, українськими традиціями і українськими символами. Вже ніколи не воскресне „Підкарпатська Русь”. Закарпаття вже причастилось Україні. Земля полита священною кровю борців-українська земля. „Земля без імені” охрещена вівіки Карпатською Україною найкращим хрещенням вогня й крові.

ІВАН ГРИНЕВИЧ

(Прага)

До трагедії Закарпаття

Як політично-державний субект Карпатська Україна була засуджена суворою льотікою політичного реалізму. Тільки елемент політично невироблений згл. такий, що діє зо злої волі, міг пропагувати самостійність цієї країни географічно, економічно, оборонно не диспонуваної до самостійного життя. Карпатська Україна могла існувати або 1. як область Соборної України або 2. як рівноправний член чехо-словацько-української федерації або 3. як самостійна держава, але під протекторатом європейської приятної потуги. Ані одна з тих можливостей не заістнувала. Чехи, не визбувшись своїх централістичних забавів не тільки не зуміли використати досвіду доби й направити помилки з часів свого 20-літнього гноблення Українців, але за підшептом чорних сил і з традиційної своєї ворожнечі до української справи визволення, за час своєї агонії, старались розятрити ще більше чесько-український антагонізм і зворохобити проти себе Українців Закарпаття безглуздими, провокаційними посуненнями.

Опікуна в постаті європейської великодержави Карпатська Україна не мала. В змагу, що нині відбувається в цілому світі, Карпатська Україна становила занадто дрібне явище, занадто непомітне своїми факторами геополітичними, господарчими й мілітарними, щоб могла стати на шляху великої політичної розгри, як складовий і поважний чинник. Реакція, що повсталала в звязку з цим серед Українців, психологічно зрозуміла, але ніяк не виправдана, бо визначена не політичним розумом, а чуттям.

Карпатська Україна ніколи не була, всупереч створеній легенді, нічиім контрагентом, ніхто супроти неї не брав ніяких зобовязань і всі претензії на ці зобовязання не є річеві. Мотив чийогось „сентименту” супроти нас тим більше зайвий. Ми є свідками того, як великі потуги світу чинять нераз болючі для себе і для свого власного „сентименту” уступки, маючи на оці перспективи не теперішньої хвилини, не сьогоднішнього добробуту, а перспективи дальші, історичні.

Зорієнтування на „сентименти” було недугою української політичної думки по всі часи. Трагедія Карпатської України, хоч надто жорстоко й надто болюче, але повинна нас од тієї недуги (надій на чийсь „сентиментальність”) раз на все вилікувати. Не маємо права, з уваги на нашу майбутність, на нашу величезну відповідальність перед грядучими поколіннями Українців дозволяти собі на легкодуже мрійництво.

Карпатська Україна, станувши з предмету політики підметом її, без конечних на це передумов психольогічних і матеріальних, падає добичею окупанта. Віддати слід поклін Героям Оборони Закарпаття, тим безіменним Воякам, що з подивугідною відвагою стримують ворожу навалу. На віки входять вони в Пантеон української слави й величі, навіки сяють нам і майбутнім поколінням легендою Чину для Батьківщини. Горді ми, що належимо до нації, яка видала Героїв оборони Хусту й Севлюша, радісно нам, що лицарський їх Подвиг привертає українському імені честь і повагу в широкому світі.

І не буде це затемненням нинішньої великої й святої для нас, Українців, хвилини, коли оцінюємо справу карпато-української державности в світлі правди й неблаганої дійсности. Злочином булоб проливати нині лиш сльози й розпачати. Ясности вимагає від нас доба, що не терпить облуди, правди вимагає від нас і наша майбутність, що закріпиться лиш через досвід минулого.

Одним із найбільших промахів було створювання українством поза Карпатською Україною легенди, що справа Закарпаття є тотожна зо справою Великої України; це посилювало незмірно цю атмосферу провокації й нехті, яка витворювалась у світі довкруги Закарпаття за минулих п'ять місяців. Розглядання Закарпаття як „бази для випаду проти ССРСР і Польщі”, наголошуване деякими українськими чинниками було шкідливим і наївним гумбутом, який використовували лише наші вороги. Не забуваймо, що вся демократично-жидівська преса, яка нині ллє крокодилячі сльози над Карпатською Україною тягом 5 місяців обкидувала Закарпаття багном і поквапно використовувала все те, що було на Закарпатті безвідповідальним блефом і дівтацтвом, що Закарпаттю шкодило.

Беручи під увагу всі обставини, в яких самоокреслилась Карпатська Україна, беручи під увагу реальні можливості й ресурси країни треба було, як це й вказували поважніші українські круги, полишити Карпатську Україну в спокою й у тиші й допомагати їй влаштовувати життя, розбудовувати країну передусім в тих царинах, що тієї розбудови найбільше потребували. Місцеве населення Карпатської України відчувало це. За короткий час Карпатська Україна довершила чуда і це чудо було заслугою не крикунів, а трудовиків із широких народніх низів, чесних і робітних патріотів, які, не пускаючись у демагогію, закасаєли рукави й з запалом,

енергією й радістю чинили те, що могли, те що вміли і те, що вважали для країни найбільш доцільним.

Поза цією здоровою, національною роботою, існувало на Закарпатті ельдорадо для спекулянтів і блефістів, що спробували збити на карпатській справі капіталець. Недосвідчений провід Карпатської України був попросту морально тероризований тією відомою на українських теренах мафією, яка нічого позитивного, крім хаосу й прикрощів Карпатській Україні не принесла. Не треба додавати, що на тлі того безладдя й боротьби за монополізацію патріотизму, на Закарпатті, звивали собі кубла дуже легко всякі ворожі (мадярсько-большевицько-польські) чинники, вичікуючи лиш нагоди, щоб спровокувати й знищити молоду державність. Нема найменшого сумніву, що такий стан річей, ненормальний для всякої держави, для маленького краю з нерозбудованою як слід державною організацією, був просто вбийчий. Цей стан правив також, імовірно, за одну з поважніших причин нищівної трагедії.

В останні часи провід Карпатської України почав визнаватися з під впливу мафії демагогів і гумбугістів та починав тверезіше дивитись на свої завдання перед краєм. Останнє міністерство, покликане напередодні катастрофи складалось дійсно з найкращих людей, які міг дати край. Можна було сподіватись що Карпатська Україна на добрій дорозі, що розум нарешті переміг лінощі традиційного сентименталізму й країна знаходить опору сама в собі та в ідеалі наміченої творчої національної роботи. Але було вже запізно. Зокрема в ділянці оборонності країни відчулось діяння „сентименталізму”. Геройському подвигу оборонців Закарпаття не дорівняла в належній мірі попередня підготовка матеріалу, потрібного до воєнної акції, (а його брак так відчувався), ані підготовка кадрів командування. І матеріал і кадри були на місці, але завдяки хаосові, витвореному клікою, не були своєчасно й належно використані. Морально Карпатська Україна непереможена. В геройському й скривавленому її тілі палає велика душа. Карпатська Україна стала бастионом української волі й українського духа і об цей бастион зламає клякаки мадярська окупація. Земля Коріятовичів буде вільною! Сріберна Земля, раз скинувши ярмо, скине його й у друге. Вона й нині вже вільна, бо духу її українського ніхто не увязнив! Вона живе й буде жити! . . . .

Одначе, треба запам'ятати, що:

1. карпато-український досвід жадає від нас остаточного залишення досюгочасного зорієнтування на „сентименталізм”, який визначав нашу заблукану політичну думку;

2. карпато-український досвід повчив нас, що опора тільки в стихійній силі й державницькій свідомості народніх мас, а не в пораженьських, партійних кліках.

3. легенду геройської Оборони Закарпаття закріплюємо як доказ непоборності національного духа;

4. в майбутньому, мусимо очистити наші політичні обрії від усіх невідповідальних і провокаційних елементів; мусимо раз на завжди засудити всяку спекуляцію на патріотизмі й на ідеї визволення, бо ця спекуляція занадто дорого нас коштує; мусимо завжди мати на оці великі всеукраїнські перспективи, що їх упадок Карпато-Української Держави не підважив, бо справа Закарпаття не була тотожна зо справою Великої України; мусимо врешті скінчити з політикою мрійництва, а перейти до політики смілого й розумного реалізму.

Коли не усвідомимо цього, доконаємо найбільшого злочину супроти нашого великого й мудрого народу, супроти нашої державницької ідеї й її майбутнього.

H A N S F R I E D R I C H B L U N S K

Нещадна буре!

Нещадна буре! Впали божества старі.
Вже час новий дозрів. Нові закони дано.
Там, де товпились люди, мов бджоляний рій,
Ступає смерть. Жде з тугою на ранок.

Нема вагання. Дзвони кидають із веж
Жаль згірклих нарікань у сизі межигіря
Вже довго ми несли в покорі чорний хрест ....
Тепер пора на чин! Йому хай всі завірять.

Нещадна буре! Вже лукавий волі гомін
у гордості повстав напроти зла й нужди.
Мужик уже готов, сідлає борзі коні
Держава мідь кує, вогнями буха дим.

Кріпи нас буре! Вчи пожертвувать життя,
щоб край нам наново з упадку міг повстати!
До рідної весни пливе стара земля.
Нову добу на світ приводить юна мати.

переклав Остап Тарнавський.

Скравки епопеї

КАРПАТО-УКРАЇНСЬКИЙ НЕВІДОМИЙ ВОЯК. Сорок тисяч цвіту молоді, згуртованої в Січах, готові на перший поклик віддати життя за Батьківщину. Ті, що покохали свій сіро-синій однострій, що стрічали світанок державности з весняним усміхом, ті, що заприсягли вмерти, а скарбу Сріберної Землі не віддати ворогові. Вони рушили, без підготовки,

без провідників, проти чеських панцирників і скорострільів, проти малярських орд і терористичних банд, не ждучи на повторення наказу. Багато з них мало лиш 16 і 17 літ. Рушили в сніг і в невідоме. Назви місцевостей, що в обороні їх полягли нащадки Русичів, нащадки княжих дружин, золотом вриті будуть в пам'ять Нації: це бої під Севлюшом, Свалявою, Хустом, Перечином, Великим Бичковом, Тячевом, Раховом, Ясінею, Богданом, Скотарським, Солотвинськими Долами . . . .

Зброї не було, її треба було здобувати. Січової Гостинниці в Хусті боронено 8-ма револьверами - проти повзів і скоростілів. Вороги мали все-Українці лиш своє завзяття й любов до Батьківщини. Одначе не було вагання. Кожну пядь рідної землі боронено криваво. Нині шумлять над присипаними снігом оборонцями карпатські ліси, край дороги лежать січовики, пограбовані катами-бандитами, півнагі; Тиса несе на прозорих хвилях трупи, прибиває до берегів. Спить, хлопці, спить . . . . Сон бо героїв солодкий, а слава їх нестертельна. Український Невідомий Вояк охрестив землю „без імені”, землю нічию дзвінким імям України. Що протиставить трусливий, тупий наїздник святому божевіллю лицарів Тризуба? . . . .

БАТЬКІВЩИНА В НЕБЕЗПЕЦІ! З розсіяння йшов на рідню землю вояк-емігрант, що виснив на чужині мрію про Вільне Закарпаття. Йшов, щоб на рідній землі зачернути молодого, цілющого струму, віддати здобуте на чужині знання й досвід. Кожний з них-бойовий старшина, учасник визвольних змагань, міг допомогти в розбудові молодого українського війська. Так сталось, що їх не допустили, мовляв, „не націоналісти”. Стара війна не ремствувала. Терпеливо чекала, щаслива, що хоч не проганяють з рідної землі. Але, коли оголошено мобілізацію, коли хто лиш жив, зривався на поклик, ті зо „старої війни” мовчки рушили першими. Хто як стояв, схопив за рушницю; генерал і хорунжий, без блискучих нашивок, всі в одній лаві, всі на передову лінію, як тоді-під Вознесенськом, під Києвом, під Базаром . . . .

Двацять літ не було в руках скорострільу: „дайте хоч годину пригадати” — „нема часу, там пригадаеш” — і в темну ніч перебирали командування сірі „цивільні люди” з військовим блиском в утомлених очах. Молоділи. Поруч із юнаками, що народились якраз тоді, коли ці, такимиж юнаками лише розпочинали епопею. Командири України зберегли в лютий хаос еміграції віру й шляхетне серце, не були ні „вождями” ні „стопроцентовими”, без голосних слів пішли на поклик Батьківщини. Бож першими будуть останні . . . .

БАТЬКО Й СИН. Чехи розстріляли підступно, перед тим пограбувавши, молодого 18-літнього Українця з Америки Петра Лисюка. Батько його, довідавшись про смерть найдорожчого сина-юнака, перед бездушним, поневіряним

тілом сказав лиш коротко: „Жалкую, що син мій не впав із рушницею в руках”. І другого дня, з рушницею на рамені, йшов у січовій лаві боронити ріднього краю.

А „БРАТТЯ СЛАВЯНЕ?” Ось картинка з польської преси (допис кореспондента Курієра Варшавського):

„Ясіня-Керешмезо. Ні місто, ні осада. 14 тисяч мешканців. Деревляні дімки й хатинки розкидані на просторі 12 км. Три церкви й один костел. Нині тут весело, барвисто. Мають прапори-польські й угорські, лунають крики радості і привіту відділам, що надходять. Питаємо: „А де Січовики?” Коротка відповідь: „Під стінку й до землі....”

Другий, подібний образок: „Оповідає нам мадярський повстанець (читай: бандит): Січовики заложили квартиру в Ясіні. Оголосили мобілізацію і почали роздавати зброю. Ми прийшли й також зажадали крісів. Нам їх видано. А вночі наш гурток, на приказ, кинувся на Січовиків....”

— „Щож, пішло?” питає „брат-славянин”-польський журналіст. — „Пішло, ще й як пішло...” заспокоює його терорист. Ейлен Ленгієльорша! Ейлен Магіяроша! Слава підступові й зраді! Але не „йшло” там „ще й як”, бо ось звітує той самий славянський брат: „Обсаджено польсько-угорську границу; опанцирені авта, наїжені кулеметами звільна їдуть дорогою. Втім несподівано під Раховом нападають Січовики й закидують мадярів стрілами й гранатами. Падає відразу 45 гонведів”.... (а мадяри подають, що всього забитих у цілій Карпатській Україні було лише 37!)

ЩЕ ОДНІ БРАТТЯ-СЛАВЯНЕ. Чехи в останні дні позвірили од безсилої люті. Українець був для них найлютішим ворогом. В боях за Хуст, чеські „браття” навіть полонених Українців розстрілювали, заколювали багнетами, скидали з поверхів Січової Гостинниці, стріляли підступно ззаду.

І ЩЕ РАЗ БРАТТЯ-СЛАВЯНЕ. З мадярськими відділами в міста Карпатської України візжають авта: на них трикольорові прапори. Понуро входять під охороною кулеметів „дружини” єдинонеділимських „чорнорубашників” Фенцика. Ідуть з трикольоровими нашивками на рукавах, з рушницями на рамені — „де тут Українці?” Ставлять шибениці й вибирають закамарок для розстрілів — осьде „чорнорубашнікі” перші, бо звичні до цього ремесла. Знов прибуває до слави „русскаво імені” ще одна карта: розправа фенциківських катів із українським населенням.

ЖІНКИ БОРОНЯТЬ ЗАКАРПАТТЯ. Ясною сторінкою стає участь українського жіноцтва в обороні рідньої землі. Під градом куль молоді Українки Хусту несуть першу поміч

раненим. Наражаючи життя на шибеницю й кулю наїздника, жінки допомагають партизанським відділам, переносять істивне через гори. Не сльози в очах закарпатського жіноцтва, а завзяття й ненависть до займанця. А вість про смерть найблищих тільки посилює гарт духа. Скорбна Мати українська жінка встає Обидою, як у давнину.

СВЯТІ ГОРИ. Горстка молоді Карпатської України ставить і досі чоло малярській армії. Бойові одиниці Українців нечисельні, вони натрапляють на труднощі лучби, постачання харчів і амуніції. Єдиним узброєнням їх це палкий дух і рідні гори, що їх населення всеціло співчуває з оборонцями. Боротьба нерівна. Але тому для кожного Українця святі ті гори, що переховують нині полум'яне серце Нації. (Р. Щ.)

Огляд преси

ЧАРОДІЙНА МІЩЬ КРОВИ

Діло з 22 березня замикає останню карту історії українсько-чеських взаємин: „поведінка чехів у переломових історичних днях К. У. важким тягарем лягла на всій історії укр.-чеських відносин. Бо вона потягнула за собою десятки й сотки кривавих жертв. Наступ ген. Прхалі на центрально Січі в Хусті це один з найбільш ганебних моментів, що їх записала всевітня історія. Навіщо було тоді проливати українську кров? Кров це така дивна субстанція, що має чародійну міщ сціплювати сильніше всякого цементу, але й розділювати поза найдаліші віддалі. Українська кров, пролита чехами та з чеської легкої руки запламилла всі раніші заслуги чехів для української культури.”

ЖИВІ ЖИВЕ ДУМАЙМО

Події в Карп. Україні потрясли глибоко все українське суспільство в краю й на еміграції. Скрізь чуємо про сльози, сум, жалобу . . .

„Українські Вісті” (ч.64) закликають „живих думати про живе”. Бо „героїчна постава Карпатської України дала таку духову єдність, якої здавен не переживалося. Її треба прийняти як дороге, дуже дороге, бо найкращою кровю й сльозми окуплений дар і заповіт не зрадити

вже ніколи, але берегти й розбудувати глибоко.”

ФЕНЦИКИ ВЖЕ ПРИ РОБОТІ

„Радуйтеся, веселітеся! Руский народ снова свободен! Счастливыя времена нас ждуть! Хлѣб, свобода, спокойная жизнь вас ждут! снова зачнутся работы в лѣсах. Принимайте с любовью угорских гонвейдов! Они ваши освободители! Они ваши покровители! Да живет регент-освободитель! Да живет Угорщина!”

Таке виписують в летючках зрадники штойки, броді й фенцики, не соромлячись Бога, затративши останнє почуття власної гідности. Та, Карпатська Україна, добре знаючи які це „счастливыя времена” її ждуть, приймає угорських „гонвейдов-освободителей” і покровителей” (що за півгодини по вході до Хусту почали будувати шибеницю) так як слід.

ВИМУШЕНА РАДІСТЬ

Варшава урочисто святкувала встановлення польсько-угорського кордону. Але офіційну радість псує преса, що зовсім спустила ніс на квінту. „Слабим і спільна границя не pomoже” - пише Dzienik Poznanski.

АВС хоче вірити „що прилучення Прикарпатської Русі до Мадярщини здушить там українські

з магання. Але здобуття спільної польсько-мадярської границі має сьогодні багато разів менше значіння ніж ще перед кількома місяцями”.

Поляки попадали в мінорний настрій тим глибше, що цільніше стріляють українські кулі, що довше держаться оборонці Карпатської України. Бо, коли ця досі найменш свідома вітка українського народу здобулась на таку поставу, то якоїж чекати од Галичини й Волині, а поготів од Східньої України? Іхнього зриву не здушати ніякі спільні кордони, як не зламають української міці ніколи всі окупанти разом із новим-мадярським.

ДВІ КАТЕГОРІЇ УКРАЇНЦІВ

Якийсь Опішня в „Возрождєнію” пише в своїй „студії” про українську справу, що є 2 категорії Українців.

1. Тих, що так чи інакше були причащені („приобщєні”) життю Російської Імперії. 2. абсолютно чужих творчому її процесові, не знаючих Росії й не розуміючих її.

Перша категорія, як каже п. Опішня, стали Українцями переважно задля матеріальних інтересів. „З ними мирно розмовляти неможливо. Вони держать себе з нещирою самопевністю і розвязністю, говорять про себе як про жертви царського режиму. Підуть з кимнебудь, щоб лише проти Росії.”

Друга категорія виросла в „глухих містечках Галичини” або в „середовищах закордонних самостійників”. Тут царюють „дрібні інтереси, містечкові погляди”.

Що до „матеріальних інтересів” і того походу Українців „із кимнебудь”, то п. Опішня нудно неоригінальний. Це вже давня мелодія, що надокучила смертельно навіть однодумцям п. Опішні. Варт булоб видумати щось більше модерне й дотепне. А ось інше:

Метода поділу немістечкового Опішні Українців на дві категорії правильна. Дійсно є дві категорії Українців: 1. причащєних до Росії себто вічних її слуг-самоотвержєних малоросів і рене-

гатів. 2. вольних Українців, які, хоч добре знають і розуміють всі „творчі” пропеси Росії, але, дійсно чужі Росії і, не лиш чужі, але й ворожі їй так само як чужий і ворожий Україні п. Опішня. З цими Українцями йому дійсно розмовляти не тільки неможливо, але й небезпечно.

ОКУПАЦІЯ П ЖИДИ

Кореспондент Neues Wiener Tageblatt описує вхід мадярів до Хусту.

„Ми побачили перші мадярські відділи на колесах. Вони їхали повільно й спокійно. Вже хтось вивісив мадярський прапор, хоч певности не було чи це дійсно мадяри. Вивішували жиди, власники каварні й гостинниці. Що раз, то більше йшло війська, панцирних авт, мінноти. З ратушу замаєв білий прапор, задзвонили дзвони. Владу передано мадярам. Всюди чулося мадярську мову, але настрої був неспокійний. Всі були налякані й непевні себе. Прийшла ніч без світла. В ресторанах ані одного колишнього обличчя. На кожнім столі мадярська хоружовка. Власник ресторану - жид низько кланяється, услуговуючи мадярам. Вранці мадяри переводили ревізії й арештування. 17-го березня вже всі українські вивіски усунєно з домів. Все українське життя завмерло. Замість портрету о. Волощина портрет Горті. Ніхто не сміє озватись по українськи. Тільки жиди роблять веселий вигляд, бо їде інтерес.”

ХТО СТОІТЬ ЗА БЛЮКОМ ДЕМОКРАТІЙ?

Світ занєпаду горячково заходитьсь біля ліпшення „блюку демократій”. Керманіч французького монархізму Ш. Морас розшифровує тих, що стоять за тим „блюком”:

„не бракує в нас запроданців, ні дурнів, що хотілиб кривавити Францію задля інтересів Москви. Пригадаймо, що нинішній російський уряд це двохголовий організм: тілесний і духовий, заступлений Комінтерном, що прагне за всяку ціну підмінувати Європу двома засобами: демократич-

ними фразами й уральським золотом. Ті ідіоти, що нагадують про союз короля Франциска I з Соліманом, забувають, що Соліман не мав у своїй розпорядженні організації, яка булаб призначена на розкладання підданих короля Франциска та підпорядкування їх наказові Москви. З другого боку за шановними інституціями Англії стоять жиди льондонського Сіті, яких провідною думкою є співпраця з їхніми співплемінними в Росії для опановання цілого світу.

За них не маємо в думці йти на війну, бо не хочемо стати большевицькими рабами внаслідок евентуального англо-російського союзу. Мусимо одначе сконстатувати, що багато земляків з неймовірною легкодухістю готові підпорядкуватись дуже скоро в сяким інтересам, щоб лише не власним."

Стільки француз. Можемо й ми сконстатувати, що дехто з наших земляків із неймовірною легкодухістю вже йде на зов демократичних сирен, прямуючи простісенько в большевицьке рабство.

ЩО ПОКАЗАЛО ЖИТТЯ?

В одному з останніх оунівських видань читаємо враз із пенами на честь нового „вождя нації” — богудухавинного старшини СС А. Мельника, таке громовладне мemento: „усе, що не схоче підпорядкуватись творчому проводові української нації-українському націоналізмові (читай: мафії ОУН), як сьогодні показало життя, є розкладовим, нездоровим елементом . . . .”

Життя показало, на жаль, зовсім інакше. Напередодні катастрофи, в Хусті, нарешті зліквідовано урядом і викинено за рями життя морально погоршених професіоналів, власною злобою розложених „вождів”. Автохтони Карпатської України зазнали в тій ліквідації 105-процентових закордонних паразитів найбільшої втіхи від часу заіснування державности. В часіж геройської оборони Зарпаття годі було сповнити це мemento і „підпорядкуватись творчому проводові”, бо той „творчий провід” утік першогож дня, залишаючи на поталу навіть тих, що встигли вже йому „підпорядкуватись”.

Aus der ukrainischen Staatsideologie

(W. Lypinskyj's: „Briefe an die Brüder Bauern“.)

Die Idee des ukrainischen Hetmantums umfaßt den Gedanken einer neuen monarchischen Form und eines neuen aristokratischen Gebildes. Bedroht sind diese einerseits durch die Zeichen der Verwesung, die der alte Monarchismus und das alte Aristokratentum in unserer Mitte hinterlassen haben, andererseits durch die Ansteckungsgefahr seitens des modernen republikanischen Bürgertums, der sozialistischen, kommunistischen oder anderer Demokratien, die sich bereits in die Reihen der Ukrainer einschleicht.

Wir sind Monarchisten. Jedoch wollen wir nicht die Wiederkehr des verflommenen monarchistischen Wesens oder die Aufrichtung einer Monarchie in ehemaligen, nunmehr abgestorbenen Formen. Wir begehren nicht, wie jene Monarchisten in der Verfallszeit ihres Staatssystems, die von anderen gegründete Monarchie für private Zwecke nutzbar zu machen, sondern wir wünschen in der Form des Hetmantums eine neue Monarchie zu bilden. Und diese neue hetmanische Monarchie darf nicht zur Diktatur einer Kaste werden, die die Gewalt in den Zähnen hält, die übrigen aber sie Stück für Stück, mittels Erweiterung „kon-

stitutioneller und demokratischer Rechte“ an sich zu reißen suchen.

Das Hetmantum ist das Symbol der ukrainischen nationalen Einheit und der Kraft des Ukrainischen Staates, zum Ausdruck gebracht in der Person des traditionellen, nationalen, erblichen Hetmans. Er steht über sämtlichen Kasten, Parteien, Klassen und räumt keinem ein Eigentumsrecht über sich ein, wie ja auch der traditionelle Begriff der Ukrainischen Nation nicht monopolisiert werden kann. Das Hetmantum bedeutet den nationalen Zusammenschluß der einzelnen, auf ukrainischem Boden beheimateten Volksklassen, die natürlicherweise in ihren autonomen, politisch-wirtschaftlichen und formverschiedenen Gruppen organisiert sind.

Der Hetmanstaat — ist eine Monarchie der Arbeit, der Hetman — die Verkörperung der über dem ganzen produktiv schaffenden Volke und dessen verschiedenen Klassen allein herrschenden nationalen Idee und keine Monarchie mit einseitiger Vorherrschaft irgend einer Kaste, aus bürokratischen, kommunistischen oder konstitutionell-demokratischen Elementen bestehend, über den restlichen Volksteil. Der Spitze einer Pyramide vergleichbar, krönt er die Arbeitsleistung einer ganzen Nation, in schaffende, klassenmäßige Gruppierungen eingeteilt, nicht etwa ein durch Lügen betäubtes und durch Terror zerstörtes nationales Gebilde, das zum Zwecke der Ausnutzung der nationalen Arbeit zugunsten einer einzigen Kaste, möge sie Kommunisten, Bürokraten oder konstitutionelle Demokraten umfassen.

Zum Hetman strömen, im Rahmen ihrer eigenen klassenmäßigen Organisation, alle diejenigen, denen die nationale Einheit teuer ist, die auf einen einheitlichen, national-staatlichen Zusammenschluß des gesamten völkischen Schaffens Wert legen. Sie kommen, um neben ihren einzelnen, auf Klassenprinzip beruhenden Gruppenverbänden eine nationale Gemeinschaft aller Klassen, die Einheit der Ukrainischen Nation aufzurichten und den Ukrainischen Staat ins Leben zu rufen. Sie kommen, um dem in der Tradition wurzelnden ukrainischen Hetman zu helfen, die zerschlagene nationale Einheit und die staatlichen Machtbefugnisse wiederherzustellen, um durch seinen Namen des Zerfalls Herr zu werden, und nicht um seine Person und den in ihr ruhenden Begriff eines einigenden ukrainischen Staates jeder für sich, jeder für seine privaten, egoistischen Interessen, auszunützen.

Wer vom zersetzenden Gift des sich überlebten Bürokratismus und konstitutionellen Monarchismus oder gar vom Wahnsinn ihrer Mißgeburt — der kommunistischen Diktatur — infiziert ist; wer ferner zu den Hetmanern stößt, um im voraus eine Position, sei es ein Kommissarposten oder sonstige Anstellung, zu erbitten, eine Belohnung, Konzession oder irgend ein Privileg zu erhandeln, sich rechtzeitig ein vorteilhaftes Monopol auf zukünftige Güter im neuen Staatswesen zu sichern — der bleibe uns fern. Denn das ukrainische Hetmantum ist keine im Niedergang begriffene Monarchie, keine von den Vätern großgezogene melkende Kuh, die, den Söhnen vererbt, von diesen nicht mehr gepflegt, sondern nur gemolken wird. Das Hetmantum ist die neue staatliche Lebensform unserer Nation,

die wir für unsere Söhne und Nachkommen durch schwere Anstrengungen, Opfer und Hingabe noch erobern müssen.

Wer da von seiner geschickten Politik Belohnungen, Konzessionen oder andere Vergünstigungen erwartet, der reihe sich lieber in die republikanischen, bürgerlichen, sozialistischen oder kommunistischen Demokratien ein. Dort sind bei Präsidentenwahlen, beim Wechsel der „durch den Willen des Volkes“ regierenden Staatshäupter, alle Schattenseiten des alten monarchischen Systems zu Hause. Infolge von Popularisierung und Demokratisierung ist eine entsprechende Anpassung einem jeden um so zugänglicher geworden. Schmeichelei, Heuchelei, Bestechung, Höflingskünste, Kurtisanenkünste — sind viel leichter und einfacher bei Präsidenten, Sowjetgrößen und beim „souveränen Volke“ anzubringen, als es sogar bei den veralteten Monarchen der Fall war . . . .

Wir wünschen uns eine Aristokratie, jedoch eine gesunde, kräftige, schaffensfreudige, und nicht die künstliche Konservierung einer kraftlosen und degenerierten. Wir glauben, daß ein solches neues Aristokratentum jede ukrainische Volksklasse, auf Grund der eigenen Klassentradition und der eigenen Auslese, im Rahmen ihrer entsprechenden Organisation hervorbringen wird.

Der Beste unter den Bauern, der Beste unter den Soldaten, der Beste unter den Arbeitern, der Beste unter den Intellektuellen, der Beste unter den Gewerbetreibenden usw. — das ist die neue ukrainische Aristokratie.

СЕРГІЙ МОКІЄВСЬКИЙ
(Париж)

На переломі

Безславно вірає спадщина французької революції 1789 року. На місце її патріотизму, доктринерсько-спекулятивного, на місце її облудного демократичного республіканізму, що був вірою попередньої доби, переможно приходить інтегральний націоналізм, як світогляд, як політичний дороговказ. Звичайно, на межовиках двох епох ще діє інерція попередньої доби: ось і в нас, що були так гірко й болуче обманені спасенною демократією, революція 1789 року ще зветься „Великою” (Ол. Шульгин), але вихор новий віє нещадно . . . .

Відроджується на наших очах, в інших формах і з іншим обличчям (час бо працює), прадавня змістом і духом, потужня база європейської сили, культури й цивілізації, спадкоємиця Західної Римської Імперії-священна Імперія Римсько-Германська.

Історичний процес відродження не швидко завершується. Великі, епохальні здвиги не доконуються в одну мить. Ще тяжить мара прикрого спадку нівелюючої демократичної доби. Але грань уже перейдено. Вже живемо в новому світі, у владі

нових ідей, у новій добі. Могутність її в м и н у л о м у. Ніколи ще так дунко не промовляли: племінність, традиція, ґрунт. Ніколи ще так виразно не падала на нас тінь середньовіччя-того, що знало суворе право меча, як божеську сторожу миру.

В новому циклю історії визначається й дорога України. Говорить минуле, кличе нас. Сини України-Руси, що її володар Володимир Святий став Великим Князем Східньої Римської Імперії, сини Понтиди Скитської повинні в цей твердий час оглянутись і за своїм світлим минулим.

Дарма, що під навалом монголів впав Київ, змеркла Візантія. Традиція живе, традиція незнищальна. Спадщину Візантії перебрав Відень, спадщину Києва - Галич - Львів. В році 1229 імператор Фридрих II, на прохання посла Пляна Карпіні оголосив королем Галичини й Володимирії князя Д а н и л а Романовича. В році 1253 кардинал Опізони, легат папи Іннокентія III коронував Данила I королем Руси.

І знов довга перерва, чорні століття ганьби й пониження. Але золота нить традиції не вривається. Велич середньовіччя пробує відновити Іван Колединський - М а з е п а, Гетьман України, що носить титул Князя Римсько-Германської Імперії.

Чи збагнемо, що в поточному столітті історія наказує нам суремним голосом воскресити те, що ворогами принижене, многими поколіннями українськими в таїні, як священний заповіт переховуване було? В році 1918 наступило велике наше пробудження. Нині-час діяння. Наша єдність, наш порив, здібність нашої еліти повинні вирішати. І ми певні того, вирішаль.

В могутній добі ХХ сторіччя, коли чуємо над нами клекіт орлів Імперії, корона Данила I, передана святим законом Д а н и л о в і II, в Святий Софії Золотоверхого Києва, Українцям волю і честь збереже, а землі прадавній, що колись шумом імперських прапорів певнилась, втрачену велч і славу приверне.

На непримиренних позиціях

(вб) Московський комунізм і його експозитури терплять поразку за поразкою. Події в Сер. Європі й визволення Мадриду приспішують кінець облудної доби. Останні зусилля змонтувати „оборону” її не повелись: народи збагнули, що союз із большевизмом це одночасно віддання світу в большевицьке рабство. І, мимо посиленої большевицької пропаґанди, все, що в світі здорове й живе заперечує не тільки якунебудь спілку з большевиками, але й відмовляє їм права мішатись у справі Європи. Бож єдиний шлях, який лежить між большевиками й культурним світом, це-шлях боротьби.

Проте, ясно, що українські інтереси збігаються лише з інтересами тих великих держав, що активно й недвозначно ствердили своє антибольшевицьке наставлення. Бо війна з

більшевизмом це визволення України, її відродження й державність, а замирення з більшевизмом це її загибля. Ані явний, ані замаскований приятель більшевиків, ані навіть неутральний по відношенні до них, не може бути нашим союзником. Це повинно бути генеральною ідеєю нашої української політики, що обстоює лише наші властиві інтереси, що має на увазі лише наші державні перспективи.

Вороги радіють, що „українська справа зійшла з політичного овиду”. Поміляються, бо вона ніколи не переставала бути одною з найбільш істотних справ для сучасної Європи і нині її актуальність зростає в міру того, що сильніших поразок зазнає більшевицьке всесвітянство. Ми, Українці, перші почали боротьбу з більшевизмом, ми будемо її переможно закінчувати.

Але разом із тим зростають і наші небезпеки. І то з різних сторін; небезпеки звернені проти нас безпосередньо як проти Українців, і посередньо як проти непримиренних ворогів більшевизму й вірних союзників того табору великодержав, що проголосили війну більшевизмові.

Зовнішні небезпеки надто великі, щоб дозволяли нам на марну витрату фізичних сил нації, на розпорошеність національної енергії, на толерування паразитів, що демобілізують нашу єдність, нашу силу. Трагедія Карпатської України показала наслідки тієї демобілізації, нашої внутрішньої невідповідності до грядучих подій. Здавалось, нічому не навчили нас поразки років революції й досвід останніх 20 літ. Розброювання нації пустими фразами, намагання підпорядкувати її групі спекулянтів, діє в повній силі, як і в 1917 році. На цьому тлі починає активізуватись наново соціалістична анархія. Або один або другий ворог стоїть за активністю цих руйнівних сил. Коли їх не переборемо, коли не зведемо з ними нещадної боротьби-впадемо під колесами історії, так як падали досі.

Те, що було досі голошено табором конструктивних державницьких сил, завжди йшло за гаслом як найповнішого збереження українських інтересів. Не сковані ні формулами, ні демагогією, українські державники реалістично й творчо оцінювали всі наші можливості, наші досягнення й наші перспективи, старанно підчеркуючи, що наша майбутність залежить в першу чергу від нас самих, від стану нашої організованості, від ясності нашої відповіді: з більшевизмом чи проти нього?

Нині наші обрії ширшають, наша вирішальна година надходить. Ми є певні того, що забезпечення здійснення всіх наших прагнень є лише скріплення рядів державницького, традиціоналістичного табору, що діє з його незалежністю політичної лінії, з його вірністю державній українській ідеї, з його засадою як найуспішнішої мобілізації всіх українських сил. Лише цей шлях, а не інший веде до успішного чинну, до всеукраїнської перемоги.

